

גיליון שביעי בגישתנו ותרנות
של מרגא ורבנא החתם סופר זי"ע א'

היכל החתם סופר

גיליון ל"א • פרשת וירא • י"ז חשוון תשפ"ו

פנינים מתורת רבינו

ערכים בשפה ברורה לשולחן השבת

בפתח ההיכל

ועקידת יצחק לזרעו תזכור

יסוד גדול היה רגיל בפי רבינו זי"ע א' [גליקסטי חב"ח] כתב שהיה רגיל ביאור זה בפסוק רבינו לאמרו. וגם רבינו עצמו בשו"ת אורח סי' רח ד"ה בדף ט כתב על זה רגיל אני לומר, והוא, דזכות עקידת יצחק עיקרה האמונה בתורה שבעל פה, הציות הגמור וההתבטלות לחכמים מוסרי התורה.

ועמד רבינו על מה שמזכירים בברכת זכרונות 'ועקידת יצחק לזרעו ברחמים תזכור', ולכאן הוא פלאי למה ייחסו את העקידה ליצחק ולא לאברהם שלכאן נסיונו היה גדול יותר. וביאר, דבאמת מצד שכל אברהם ודעתו, היה שחיות יצחק, ובכלל העלאת אדם לקרבן - דבר מושלל לגמרי ובטלי אפשרי. דבגדול השגתו שהשיג את ענין הקרבנות בשלימות, אילו היה מקום בשכל להעלות אדם לצורך גבוה, ודאי כבר היה עושה כן מאז.

"אך האבות שבנו מזבחות טרם נצטוו על זה, המה באו בסוד הקרבנות, כאשר כתב הרמב"ן בפ' ויקרא, והם ידעו והשכילו שא"א בשום אופן כלל שירצה הקב"ה בקרבן אדם, שאלו לא השכילו כן כבר היה אברהם מקריב את ישמעאל בנו או אפי' יצחק. וכאשר בא אליו הדיבור מפי השי"ת קח נא את בנך יחידך והעלהו לי לעולה, א"כ ע"כ לומר שטעה במושכלות ומכיון שטעה אפשר הכל טעות גם במה שהתקוטט עם אנשי דורו על האמונה".

אלא דע"כ אין חידוש איך החזיק בתומו למרות כך, זאת "אחרי כי שמע מפי הקב"ה בעצמו ומה לעשות כי פי ה' דיבר". אמנם יצחק אבינו, אצלו קבלת הדברים בתמימות הוא נסיון וחידוש עד בלי די, שהרי "גם הוא הבין שדבר זה אי אפשר בשום אופן בעולם שירצה הקב"ה להקריב אדם, ולא שמע הציווי מפי הקב"ה מ"מ האמין בדברי אברהם דבר שהיה נגד שכלו ודעתו..."

ומעתה כשיצחק לא הרבה אחר דבריו של אברהם אבינו ופשוט צווארו לשחיטה, הרי זה מכח אמונה בקבלתו של אברהם. ומעתה: "היוצא לנו מזה כי אמונת אאע"ה בדבר זה היה דוגמת אמונת תורה שבכתב, היינו מה ששמע מפי הקב"ה בעצמו, ויצחק מסר נפשו על תורה שבע"פ היינו מה ששמע מפי אברהם אע"ה. לכן אנו מתפללים ועקדת יצחק תזכור - לזרעו - המחזיקים מעשיו בידם ומאמינים לתורה שבע"פ ותקנת חכמים מבלי להרהר אחר דבריהם, אבל מי שאינו בכלל זה אין לו חלק בתפלה זו" (הלשונות הם ממה שמביא המכתב

סופר בשם רבינו בהקדמות פתחי חותם לשו"ת חתם סופר זי"ע. וכן הוא בתנ"ך וירא עמ"ס ובשו"ת שם ועוד דוכתי).

יה"ד שאכן נזכה להדבק בתורה ובחכמיה, ועי"ז יזכר לנו זכות עקידת יצחק לגאולתו בקרוב גאולת עולמים אמן.

א. סלוצקי למה
פאזנברג

עלמא דשיקרא, עולם התמורה, ואין העולם וטבעיו וכל מהלכיו עומדים לפני התורה, כי אין קיום לשקר במקום אמת, על כן אין שום פלא בקריעת ים סוף, ואדברה הוא ראוי ומחוייב, שהרי כל הטבע משועבד לתורה, ולא זו בלבד, אלא כל הטבעיות הנוגעים באנשי התורה הוא נס, שמצד האמת המה מעל הטבע ואינם נזקקים לטבעיות העולם. ומה שבעלי תורה אוכלים מאכלים גשמיים להשביע רעבונם הוא הוא שלא בטבע, אלא שהקב"ה רוצה בקיום העולם. והיינו דאמרינן "אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו", דאף שהקב"ה נתן לנו תורת אמת, ומצד האמת לא היינו צריכים לשום טבעיות, אפילו הכי חיי עולם נטע בתוכנו, שחפץ ה' שנהג כקיום העולם הטבעי.

וזה רמז הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה שהאכיל למלאכים, ככה יהיו בניו לפניו ממלאכי השרת וחשובים מהם, ואפילו הכי יאכלו כמנהג העולם.

(דרשות דף ת"ד טור א', וע"ש בהמשך דבריו כי לפעמים כשאי אפשר לנהוג על פי טבע העולם, על כרחך ישתנה הטבע להיות כצורכי עבדי ה')

כשמוסכים להפסיק מתענגו דביקותו בהשם כדי להכניס אחרים בצל השכינה, אז הוא ראוי לשכר

כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליי (יה"ט).

אדם צדיק המתענג מאוד מעבודת ה' ומדיקותו בה', אין לו שום שכר על זה על פי דין וגם אינו רוצה שום שכר, כי מתענג מעין עולם הבא ודי לו בזה, ומכל מקום מחסדי השם שאעפ"כ יקבל שכרו, ואדברה ככל שיותר מתענג ועובד ה' מאהבה, יותר יש לו שכר על אותו עונג ואהבה.

אמנם אברהם אבינו ע"ה, אעפ"י שנקרא אברהם אהובי, ועוצם אהבתו ותענוגיו בהש"ת אין לשער, מ"מ הוא קיבל שכר מן הדין, ולא רק בחסד, כי למרות עוצם תענוגו בדביקותו השי"ת, הפסיק תענוגיו כדי לגייר גרים ולהכניסם תחת כנפי השכינה ולהדריך בני ביתו, והיה לו בזה צער גדול לבלות זמנו עם המתחילין בעיון, מ"מ סבל צער זה כדי שישארו אחריו עבדי ה' ומכירים נפלאותיו, ועל זה הצער מגיע לו שכר באמת, כי לפום צערא אגרא.

והיינו כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו הוא הסבה להביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו, כי על עבודתו בעצם אינו מגיע לו שכר בדין כשהוא לו לתענוג, אך לעומת זה הוא לו לצער מה שמלמד ביתו אחריו ושמרו דרך ה', אם כן על זה מגיע לו שכר.

(דרשות דף כ"ג טור ד')

היכל

החתם סופר

גיליון ל"א • פרשת וירא • י"ז חשוון תשפ"ו

במקום מצוה הזניח אברהם אבינו
כל עצות הרפואה שע"פ הטבע

באלני ממרא והוא יושב פתח האהל כחם היום. (יה"א)

פירש רש"י שממרא נתן לו עצה על המילה, עוד פירש רש"י, שאברהם אבינו ביקש לעמוד, אמר לו הקב"ה שב.

הנה כבר השריש הרמב"ן (י"ב) דכל מעשי אבות סימן לבנים, ונראה לענ"ד לפרש, כי העצה שנתן ממרא על המילה, היינו שאחר שנימול נתן לו עצה בדרך הטבע שטוב לרפואתו לישוב פתח האהל כחום היום, להתחמם באויר חם מבלי להתקרר, ושיהיה יושב דוקא ולא עומד שהוא קשה למכה, ואברהם שמע לעצתו שהיא על פי טבע, ואף הקב"ה הסכים לעצתו שהרי בקש לעמוד ואמר לו שב (כמו שמצינו בעצת יתרו למשה רבנו ע"ה שהסכים הקב"ה לעצתו).

והתורה באה ללמדנו סימן לבנים, דאפילו שהיה לו עצה ע"פ טבע לרפואתו, והקב"ה הסכים לעצה זו, אעפ"כ כשבאו אורחים והיה צריך להתעסק במצוה, הזניח עצת ממרא והוא עומד עליהם תחת העץ במקום צל ולא בחום היום, והוא עומד ולא יושב, ועוד רץ אל הבקר ולא חשש לכאב המכה, דמצוה מגנא.

(ע"ת דף ס')

מתוך שמחה של מצוה בהכנסת האורחים מיד 'וירא' השכינה

וירא אליו ה' באלני ממרא וגו': וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם (יה"א - ב).

אמרו חז"ל (שבת י"ג ע"ב) אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה, והכא אדרבא היה מצטער ביסורי המילה, ועוד שהוציא חמה מנרתיקה ולא עברו עוברים ושבים (כמו שפירש רש"י ד"ה כחום היום), וה' רצה להתראות אליו, אך אברהם אבינו ע"ה לא יכול היה לראות ולהשיג כי אם על ידי שמחה של מצוה. על כל הקרה לו השי"ת אורחים, וישא עיניו וירא והנה שלושה אנשים אורחים עומדים, מיד שמח אברהם אבינו בשמחת מצוה, ומיד וירא השכינה שנתגלה אליו.

(תנ"מ עמוד נ"א)

האבל המלאכים להורות לדורות כי אף שלומדי תורה יותר חשובים ממלאכי השרת, עדיין צריכים המה לאכול ולנהוג בטבע העולם

ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר ונתן ויתן אל הנער וימחר לעשות אתו, ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפניהם והוא עמד עליהם תחת העץ ויאכלו (יה"א - ח).

האמות היא כי תורתנו הקדושה היא אמת, ועולם הזה הוא

בשורה טובה!

במסגרת פעילותיה של 'היכל חתם סופר' להנחלת מורשת רבינו החתם סופר,

תינתן אפשרות לפרסם על במת הגליון השבועי,
על ספרים חדשים היוצאים לאור
מתורתו וחיייו של רבינו החתם סופר.

מחברי הספרים יכולים ליצור קשר באימייל:
chasamsofer3@gmail.com

בהכנת ללא יכל פאזנברג
היכל חתם סופר

חייגו:

0733.454.678

1200 ימ"י 06/08/18

ארה"ב:

1-605.615.70.10

טעמו וראו כי טוב

מאות שיעורים חדשים, שיחות, וסיפורי קודש
מתורת מרגא ורבנא החתם סופר זי"ע א'

לשה"ק

אידיש

אנגלית

צרפתית

כמו"ז תוכלו בקו זה להירשם לקבלת הגיליון,
ואפשרות מענה על מדור 'לחידוד'

קו היכל
החתם סופר

ואתפלפל כדת

עדברי נאוי הדורות עלפלי בתורת בינו

ואתה את בריתי תשמר:

פולמוס המציצה (ב)

הנני נשבע ששמע השומע וטעה... * למה היתה הוראת רבינו הוראת שעה ותו לא * דעת כמה גדולים דמציצה הוא חלק ממצות המילה!... * הראיה מלשון הפייט 'ואם שלש אלה לא יעשה לה עבודתו פסולה'

התנגדותם הנחרצת של פוסקי הדור לקולא שלא למצוץ בפה

כמו שנתבאר במאמר הקודם, כשהונהג בווינן למצוץ בפה בפה אלא ע"י ספוג, והחלו לנהוג כן אף שלא במקום סכנה, התחילה פירצה זו להתפשט גם במקומות נוספים, ומשכך פתחו גדולי הדור במערכה כבירה לבלום את הנהגה הזו, ומכל מקומות מושבותיהם חידדו את להב הקולמוס ושיגרו את חרב לשונם על ראש המקילים. ובנוגע לתשובת רבינו שנאחזו בה המקילים, הרי שמתחילה נטו להסתפק שמה הוא כלל מזויף, אך גם אם לא כתבו כולם דאין ממנו שום מקום להקל כלל, ולא התיר רבינו אלא למקומו ושעתו בווינן באותה שעה, וכדלהלן.

רבי חיים צבי מנהימער אב"ד אונגוואר מתלמידי רבינו, יצא במכתב יוקד גיצי אש (עין הבדולה סי' יג), ובה שופך גם קיתון של רותחים על הגאון בעל 'יד אלעזר', וז"ל: "כבר שלשים שנה רצו לבטל המציצה מכל וכל... למצוץ על ידי דבר אחר כמו ספוג וכדומה. והנה בתוך המבטלים היה הרב המהולל דק"ק ווינן, וכבר היכו על קדקדו כל גאוני הדור בעת ההיא ולא האמינו לדבריו, ואף אם מכתבו שהעתיק בשם רבינו זצ"ל הוא אמת... ובאמת הלא ראיתי שבק"ק פרעסבורג יע"א מוצצין בפה כמו מקדמת דנא, ומעולם לא עלה על דעת שום אדם לשנות ולמצוץ בדבר אחר... והרב דווינן שחזק בעלמא קדשו בודאי כבר קיבל הדין על זה, ומיתתו היה כפרתו על שנתן יד לפושעים ותלה בוקי סריקי ברבינו הגדול זצ"ל. ובלי ספק אילו ידע רבינו הגדול מעדות הרופאים הנ"ל, וגם שהפושעים ומתחדשים יבטלו מכל וכל המציצה, בודאי לא היה כותב זה כלל..."

הנני נשבע ששמע השומע וטעה

גם תלמידו המובהק של רבינו, המהר"ם ש"ק, שנזעק נגד רוח הקולא (שו"ת או"ח סי' קנב) שולל את עיקר הראיה מדברי רבינו. וז"ל: "מעשה שהיה כן היה דמהוהל בעיר מלוכה ויין היה מומחה גדול ונשוא פנים, אגרת אשר כתב לתלמידו רב א' בעיר מלוכה לו חולי המתדבק וכו', והיה קשה להעביר את המוהל המומחה הנ"ל, והתיר מרן הגאון זצ"ל בשעת הדחק שהיה קשה להעבירו, על כן התיר לעשות המציצה על ידי ספוג... נראה מבואר דלא אמר כן אלא להוראת שעה ושעת הדחק, והיה לו טעם בזה וכמו שכתבתי לעיל, דהרי בפניקס התשובות שלו לא הותקן זה ולא בא בדפוס..."

רבי עקיבא יוסף שלזינגר בקנאתו האריך גם הוא לתקוף את המקילים שסמכו על תשובת רבינו, תוך שהוא מערער בעצם אמיתותו (לב העברי מערכות ישראל ערך מהרצ"א מדינב): "ודע שהאנשים הללו תולין עצמם על אילן גדול הוא מרן בעל חת"ס שהדפיס משמ"י אגרת אשר כתב לתלמידו רב א' בעיר מלוכה אחת, ובו כתוב שהמציצה בפה אין בה קפידא. אך הנני נשבע ששמע השומע וטעה, ומעשה שהיה כן היה..."

וכאן מספר הוא את הגירסא שקיבל הוא, על מה שהקיל רבינו בווינן: "בעיר הגדולה היא מסרו עלילות שהיפך הוא, כי על ידי המציצה מביאים הילד לידי סכנה, כי אם למשל המוהל יש בו חולי, אז תדבק בילד על ידי המציצה, והביאו על זה כמה ראיות, עד שהיה הדבר מוכן להוציא פקודה מהמלכות ההוא שאין רשות למול כי אם להרופאים והם יעשו כתקנה. ונגד זה שלח הרב דשם מכתב למרן בעל החתם סופר וגילה סודו, ובקש ממנו שיתן לו רשות שלא למצוץ בפה כדי שלא יגיע כל מצוה הזאת לידי אנשים שאינם הגונים ומי יודע מה יצמח מזה לכל המדינה חלילה, ונתן לו החתם סופר רשות. וכאשר הגיע זה והראה הכתב להאנשים ההם נגד תלונתם בערכאות מיד העתיקו והדפיסו מכתב זה ושמחו כעל שלל להעביר גיוסו מנהג מירשאל חס ושלום. וכך שמעתי מפי רבנים צדיקים אשר חיו באותו פרק של הרעש הזה בעת יציאת מכתב בעולם שהדפיסו האנשים ההם. ואני בעצמי מסופק בכ"ז אם יצא מכתב זה ממרן בעל חתם סופר, ואם גם יצא בודאי חזר בו מדלא הביאו בפסקיו בתשובות חת"ס..."

נימוקיהם של המתנגדים בתשובותיהם

התנגדותם העזה של הגדולים הנ"ל נגד המקילים שלא במקום סכנה, מתמקדת בעיקר בנקודות דלהלן: א' בנוגע לטענותיהם

של הרופאים' החכמים בעיניהם המצהירים שכיום אין צורך במציצה ואין סכנה בלעדיה, העידו כל אלו בשם גדולי הרופאים שיודעים להצביע על סכנה בלא מציצה. והמהר"ם ש"ק (סי' רמד) הוסיף דגם אילו אמת עדותם, הלא כל דברי הרופאים הם עפ"י רוב ובסטטיסטיק, ואילו עפ"י דת תורתנו הק' הלא אין הולכים בפיקוח נפש אחר הרוב, ואפילו אם רק תינוק אחד מבין אלפי ורבבות תינוקות יסתכן בלא מציצה צריך אנו אפילו לחלל שבת לעשותו. וכש"כ שנתפרסם עדות הפרופסור "שמואל אחד העיד שבאו מעשים לידי שעי" ביטול המציצה בא התינוק לידי חולי ומכאובים הרבה".

ב' ועל מה שהוסיפו הרופאים דמלבד זאת שאין בזה תועלת הרי יש בזה חשש סכנה, שללו המתנגדים מכל וכל. וכפי שכתב המהר"ם ש"ק בתשובתו: "מי שאומר דמציצה בפה הוא סכנה או מזיק לוולד הוא אומר שקר מוחלט, והמפורסם אינו צריך ראיה, ואני מוהל זה יותר מארבעים שנה, ומעולם ת"ל לא היה שום מקרה או שום חולשה על ידי זה, ועל זה יכולין להעיד כל המוהלים שבדורותינו, וכן שמענו מהמוהלים שהיו לפנינו שמעולם לא היה שום ספק ופקפק בזה וכו'..."

ג' וביותר שרוצים לבטל דבר הנהוג מאות שנים, ואולי אפילו מימות אברהם אבינו, ומי יהיו ומי יפלו להרים רגל במנהג של ישראל אלפי שנים. וכמו שכתב הגר"ח (עין הבדולה סי' ש): "ובפרט שכן קיבלו חכמי הש"ס, וכן נהגו דור דור מימות הש"ס עכ"פ בודאי, ואפשר קרוב לודאי מימות משה רבינו או אפשר מימות אברהם אבינו ע"ה. וא"כ מאן ספין ומאן חשוב לבטל זה".

דברי מהר"י אסאד והאבני נזר: מציצה הוא חלק מהמצוה!

גם מהר"י אסאד האריך בתשובה ארוכה (סי' רנח) לסתור דברי המקילים. ובדבריו הגדיל לחדש, דבאמת היה מציצה חלק ממצות המילה, וממילא בטל כל הנידון אם כשאין סכנה גם צריכים אנו להחזיק בה. ובשיטה זו החזיק גם האבני נזר (סי' שלו). ועל דבריהם אף ישיבו את משמעות הסוגיא (שבת קלג): דאינו אלא משום סכנה.

ובספר מלבושי יו"ט לבעל התוס' יו"ט הביא שכבר בדברי השיטה להר"ן (שבת קלג): מצאנו שנסתפק לומר דמציצה הוא חלק מן המצוה. וז"ל שם בדיון חזרה לציצין שאין מעכבין את המילה בשבת: "ומסתברא דכל זמן שהוא מתעסק בצרכי מילה כגון חתיכתה ופריעתה ומציצתה לא מקרי פירש. דכולהו צורך מילה נינהו, אבל אם סילק ידיו אחר מיכן היינו פירש אף על פי שעדיין יש לו ליתן אספגלית וכמו וחלוק, דהני צרכי רפואה נינהו. ואפי' במציצה עצמה יש לעיין דכל שפרע הרי סיים צרכי מילה ודילמא המציצה מיקריא רפואה ולא צורך מילה היא וצ"ע".

ויעוי' בשדי חמד בקונטרס המציצה [בה ישב על מדוכה זו של מבטלי המציצה], שהביא מספר 'ברית אבות' להוכיח כן גם מדברי הפייט 'הרחמן' שאומרים בברית מילה, שהוא מיוחס להראב"ד בעל האשכול, וקאמר 'הרחמן הוא יברך המל בשר הערלה, ופרע ומצץ דמי המילה, איש הירא ורך הלבב עבודתו פסולה, אם שלש אלה לא יעשה לה', והרי להדיא דגם אם לא מל פרע ולא מצץ עבודתו פסולה.

ותשקע האש

למעשה, מלחמתם של אלו האחרונים עשתה רושם, והנגע הפושט שקע מבעוד מועד, ובמחנה הידיים לא ימצא כיום מי שלא ימצוץ בפה כדת של תורה. אף את תשובתו של רבינו גנזו המדפיסים במכוון. ובשנת תש"י, כשנתעורר מחדש הספק אם להכניס תשובה זו בין התשובות, ושלחו לשאול את ה'דעת סופר' כדת מה לעשות. השיב במענה לכך (ראה אור באוצרות הסופר יט עמ' מה) ש"אין להדפיס לא מיניה ולא מקצתיה שלא ליתן ח"ו מקום לטעות", מפני שלא היתה כי אם הוראת שעה באותו זמן שהיה חשש שבלעדיה יתבטל מצות מילה לגמרי. וזה הטעם שלא נדפסה תשובה זו מכבר. ובסיומו קובע להם הדע"ס כלל במלאכת הקודש: "וכמשנה שאינה צריכה, שלא להדפיס התשובות רק אם היה בעצם כ"ק, או שנתברר לכל בבירור גמור שהועתקו מתלמידים, וד"ל".

מדור נושא פרסים:

הגרלות מיוחדות בין המשיבים

להודיא

חידושים עיוניים עתירי תבנית ז"ע

וירא את המקום מרחוק: איך נבנה בית המקדש על הר המוריה הא שמה עבודה הגויים ועשאוה ע"ז. ומה קשה על התינוק.

שו"ת חת"ס או"ח סי' רח, יו"ד סי' רלה

בין המשיבים בחודש חשוון תתקיים הגרלה

פרס שני:
3 זוכים כ"א
בסך 400 ש"ח

פרס ראשון:
1,000 ש"ח

תשובות ניתן להחזיר באופנים הבאים:

1. בנדרים פלוס בקטגוריית "היכל החתם סופר"
  2. בטלפון 0733.454.678 שלוחה 4 (לאחר בחירת השפה)
  3. במייל CH3131325@gmail.com
- יש לציין, שם, כתובת, טלפון, ומקום לימודים.

יש לשלוח כל תשובה בהודעה נפרדת.

בקרוב קדושיים

שבחי ערך ז"ע בפי צדיקי וצאורי הדורות

הגה"ק מהר"ם ש"ק (ב)

עולם חשך בעדיני ונהרסו ג' עמודי עולם

ועד"ז ה' אצל רבינו ז"ל יראתו האירה על עבר פניו ונתמלא הבית כולה מאורו, ועתה עולם חשך בעדינו ונהרסו ג' עמודי עולם התורה והעבודה וגמ"ח שכל אלו יחידיו היו צמודים במדרגה שאין למעלה מהם בכל פרטיהם ודקדוקיהם, ולמי ראוי לקונן יותר הלא לנו לבנינו שזכינו בכל שנה לאורו...

בהספדו על רבינו

כמעט לא שח שיחה שלא יזכיר את רבו

כמעט לא שח שיחה שלא יזכיר את רבו העידו עליו תלמידיו [של מהר"ם שיק זצ"ל] שלא יצא שום דבר של חידושי תורה מפיו הן בהלכה הן באגדה, עד שהקדים תחילה דברי תורה משמ"י דרבו ק"ז החתם סופר ז"ל, וה' מצייר פני רבו בכל שמועה שאמר משמ"י, כמאמר הירושלמי [שבת פ"א ה"ב] כל האומר שמועה משם רבו יצייר פני רבו, וכמעט לא שח שיחה שלא יזכיר את רבו בה.

הג"מ רבי שלמה סופר זצ"ל, אגרות סופרים מערכת כתב סופר (מכתב י"ב עמוד כ"ט) בהערות

אילו הייתי נוסע יותר למורי החתם סופר

אמר המהר"ם שיק זצ"ל: אילו הייתי נוסע יותר למורי הגדול מרן החתם סופר ז"ע, הייתי מגיע להרבה יותר מדרגות רמות בתורה ובקדושה. ובלשונו: מיר וואלטן געהאט פיל א שענער פנים, ע"כ.

הג"מ רבי שמואל בראך זצ"ל אב"ד ניר מאדע הובא בתולדות שמואל בראש ספרו זכרון שמואל עמוד כ"ד

תולדותיו

פרקי חייו של רבינו זי"ע

חייו ומשפחתו - בגידול צאצאיו (ה)

וכשהגיע המכתב העלימו מרן החתם סופר ולא מסרה לבנו. אחר ההסתלקות נמצא המכתב. וסיבת העלמת המכתב, כי הג"מ רבי ישראל משקלאוו זצ"ל מרוב ההתפעלות מהכתב סופר שהיה כ"כ צעיר ונשא מלחמתה של תורה בחריפות נפלאה, כתב לו תוארים מופלגים, ולא רצה מרן החת"ס שבנו הצעיר יראה תוארים מופלגים אלו בצעירותו, כי אולי ח"ו תביאהו לידי גבהות הלב קצת.

הג"מ רבי משה נתן נטע לעמבערגער זצ"ל, אוצרות הסופר יח עמ' קג

ונשמרתם מאד לנפשותיכם

דכרנא, שאני ואחי הגדול בעל הכ"ס זצ"ל הלכנו תמיד בעי"פ קודם כניסת היום הקדוש לקבל ברכת קדשו של אבינו זי"ע. פ"א הי' גשם וקור וכבר הלכנו בגרייז כנהוג, והוכיח אותנו ואמר, ביום קדוש כזה צריכים ודאי לקיים ונשמרתם מאד לנפשותיכם.

הגאון רבי שמעון סופר זצ"ל מקראקא. הגר"ג שטערן זצ"ל בהקדמתו לספר מכתב סופר (ח"א עמ' מ"ה)

אל תתגאו שאתם בני הרב מפרשבורג...

מרת שמחה לעהמאן ע"ה סיפרה, שהחתם סופר אמר לבני ביתו באיזה הזדמנות, אל תתגאו שאתם בני הרב מפרשבורג, דעו כי אני רק מלמד, רק רוב מלמדים הם לילדי בני ישראל הקטנים, ואני לילדי בני ישראל שהם גדולים בשנים.

הגאון רבי יוסף נפתלי שטרן בהקדמה לדרכות חתם סופר ח"א עמ' יא. ראה שו"ת חתם סופר החדשות (ירושלים תשמ"ט) יו"ד ס"ס לג: "אך זה לי משנת קמ"ו ואילך מלמד תינוקות אני עם בחורים עד שיגיעו ויבינו שאין בי ממש אז יבואו וישמשו אחרים תחתיהם". וכע"ז ב'לב העיברי' על צוואת חתם סופר, שמעתי מתלמידיו שרגיל היה לומר ברבים בלימוד השיעור, 'איך אלטער עם הארץ איך אלטער מלמד' [אני עם הארץ זקן, אני מלמד זקן]

שלא להקיץ את הילדים

כשהייתי בן חמש או שש שנים שמעתי מאמי הצדקת [מרת רחלי פרידמאן], שאביה החתם סופר למד לבילי שבת קודש בעל פה, והלך אנה ואנה בחדר, ולא לבש מנעלים אלא באנפלאות שלא להקיץ את הילדים.

הגאון אברהם חנוך פרידמן ראב"ד סאטמר, זכרון למשה, רשימה יז, עמ' פ

תשים עינך אלי - ודי בזה

כשבא רבי שמעון סופר בנו של החת"ס לקראקא, היה שם אחד מחסידי הויסאטיין ת"ח גדול שמו כמדומה הרב לאנדא, והיה בן בית אצל הגר"ש סופר, אח"ז חלפו איזה חדשים ולא בא לביתו וכשבא שאלו מה זה שלא באת זה זמן רב, א"ל שהוא היה אצל האדמו"ר מהוסיאטיין, ע"ז שאל הגר"ש שיאמר לו ד"ת ששמע מרבו, א"ל שהרבי אינו אומר תורה, ע"ז אמר הגר"ש סופר 'א דאס קאן וואהל וואס זיין' [זה אכן יכול להיות], כי כשהייתי ילד בן תשעה שנים התחלתי לנהוג כפי תשובות הקנה באכילה ובשת' וכדומה, וכשראתה אמי התנהגותי והכוחות עוזבים אותי, סיפרה זאת לאבי, ע"ז אמר לשלוח אותי אליו, הבנתי דאס 'מען האט מיך פארמסערט', האב איך ענומן דאס פעקל ספרים צו ווייזן דעם טאטע וויא מען דארף זיך פירען, דער טאטע האט אנגעקוקט די ספרים און געזאגט: "דו דארפט דאס אלעס נישט נאר ווען איך זאג דעם שיעור זאלסט דו דארט זיין אונד קוקן אויף מיר" [הבנתי "שמסר" אותי לאבי. לקחתי את ערימת הספרים להראות לאבי שצריך להתנהג כמו שהתחלתי לנהוג. אבי הסתכל על ערימת הספרים ואמר לי, "אתה אינך צריך לכל זה, אלא כשאני אומר השיעור תשים עיניך עלי, ודייך"].

הרה"ח ר' ישראל דרגער זצ"ל, הובא משמו בספר מעדני יוסף (ים תשס"ג) בד"ה הסתכלות בצדיקים. ארחות הסופר עמ' עמ' סו

וראה בתולדות שנדפסו בריש מכתב סופר שהביא הגר"ג שטערן זצ"ל עובדא כעין זאת אבל לא בשעת השיעור ושה' עם הספר ראשית חכמה ושם הוא רק השערה שהיה עם הגר"ש עצמו ע"ש.

להאזין לסיפורי צדיקים

מרן החתם סופר זי"ע היה מספר סיפורים מרובותיו, ולפעמים היה מספר וחוזר ומספר את אותם סיפורים ועובדות הרבה פעמים. ומרן הכתב סופר זי"ע"א שהיה מתמיד גדול היה לו ספר תחת השולחן, כי כבר ידע ושמע את הסיפורים מאביו, אמר לו אביו מרן החתם סופר זי"ע"א: 'אל תלמד עכשיו, אלא האזן לסיפורים, כי זה יצטרך לך'.

הג"מ רבי אברהם סופר זצ"ל, הובא משמו אוצרות הסופר יח עמ' קא

שלא יבא לידי גבהות הלב

הגאון בעל כתב סופר זי"ע שלח מכתב חידו"ת להג"מ רבי ישראל משקלאוו זצ"ל בעמח"ס תקלין חדתין, בחיי אביו מרן החתם סופר זי"ע"א, והשיב לו תשובה בכתב,

עניינא דיומא

שיבני אור עיני רבינו בתקופה זו

בקובץ עלי זכרון (חלק 63, במאמרו של הגר"מ יאקאבאוויטש שליט"א) משער כי רבינו הגיע לכהן בעיר דרעזניץ בחציו הראשון של חודש חשוון תקנ"ד, וביום ט"ז לחודש כבר נתכבד שם להיות מוהל (גילוי זה שרבינו כבר מל בהיותו בדערעזניץ וקודם לכן עוד בפוסטיץ, והתחקות אחר שמות הנימוס, גילה הגר"מ יאקאבאוויטש שליט"א במאמרו שם, ע"פ מקורות נאמנים שנתגלו באחרונה, אחר שמשך שנים רבות ידוע היה רק על בריתות שמל רבינו בפרעשבורג, ונסדרו בספר "פנקס המוהל" ש"ל ע"י הגרמא"ז קינסטליכער ז"ל).

כידוע, מקום רבנותו הראשון של רבינו היה בעיר דרעזניץ שבמדינת מהערין, כאשר בחודש אלול שנת תקנ"ג שיגר אליו חברי הקהילה שטר רבנות (נוסח שטר הרבנות נדפס בחוט המשולש עמ' מ"א), ורבינו נאות לקבל על עצמו עול הרבנות [אחרי שגיסו שעל שולחנו היה סמוך, ירד מנסכים ולא יכול היה לתמוך עוד בידו, כפי שסופר בהרחבה בגיליון פרשת בהר - בחוקותי תשפ"ה].

כשהגיע רבינו לשעיר העיר דרעזניץ, כאמור בתחילת חודש חשוון, יצאו לקראתו כל בני העיר, וכמו שתיאר בחוט המשולש (עמ' מ"א) שכמה מבני העיר חילצו הסוסים מן העגלה שבו ישב רבינו, ונכנסו תחתם למשוך ולהוביל העגלה ליתן כבוד לתורה, וכשהרגיש מרן בדבר, מיד קפץ וירד מן העגלה, אך בני העיר לא הסכימו ועל כרחו חזרו והושיבו אותו על העגלה כאשר בני העיר מוליכים העגלה לתוך העיר בקול שמחה וצהלה, עד שבאו כולם לבית הכנסת, שם עלה רבינו ודרש דרשה נפלאה (חלקים מתוך דרשתו זו נדפס במכתב סופר ח"א דרוש השני, ח"א דף ג' ע"ב).

בנוסף למכתבים הרל, למעוניינים מחוץ כלל הנוכחים, יתקיים "מבחן פומבי מיוחד" על המסכת שהם שינו, בין המשתתפים במבחן מיוחד זה יתקיימו **הגרלות מיוחדות** כמספר דפי המסכת, כן מספר כרטיסי ההגרלה | פרטים על זמן ומיקום המבחן יתפרסמו לקראת המועד, סמוך ונראה לחודש אלול תשפ"ו.

המבצע הגדול לשנת תשפ"ו

מסכת עולם הבא

בו כל אברך או בחור יבחר מסכת אחת וילמדה וישנה היטב היטב עד שתהא כמוח בקופסא, ותהא המסכת הזאת אצלו קשורה בקשר של קיימא בל ניתק.

א. לקראת ראש חודש אדר, יתקיים א"ה מבחן לכל המשתתפים על המסכת אותה בחרו, המבחן כולל נמרא ופירשי (אופן עריכת המבחן יפורסם א"ה בהמשך).

כל המשתתפים במבחן זה יזכו להשתתף בהגרלת ענק של **15 כרטיסי טיסה לליז'ענסק** לציון הק' של הרבי **רבי אלימלך זי"ע בליז'ענסק** ועוד פרסים נכספים יקר ערך.

ב. לקראת תחילת חודש אלול, תינתן אפשרות נוספת לאלו אשר עדיין לא נבחרו, לערוך מבחן נוסף, וכן אלו שכבר נבחרו, יכולים להיבחן פעם נוספת.

וכל אלו יזכו להגרלה נוספת של **15 כרטיסי טיסה לפרעשבורג** לציון הק' של רבינו החתם סופר זי"ע, ועוד פרסים נכספים נבחרים.

בנוסף למכתבים הרל, למעוניינים מחוץ כלל הנוכחים, יתקיים "מבחן פומבי מיוחד" על המסכת שהם שינו, בין המשתתפים במבחן מיוחד זה יתקיימו **הגרלות מיוחדות** כמספר דפי המסכת, כן מספר כרטיסי ההגרלה | פרטים על זמן ומיקום המבחן יתפרסמו לקראת המועד, סמוך ונראה לחודש אלול תשפ"ו.

- 1 בקו "היכל החתם סופר" - שולוחה 5 | אר"י: 0733.454.678 | ארה"ב: 1-605.615.70.10
- 2 בעמדות 'דדים פלוס' - קטגוריית "היכל החתם סופר"
- 3 באימייל: a0733258665@gmail.com

היכל המעשה

עבודת ספרי הוד עקדושת רבינו ז"ע

בחלום אדבר בו

כפר נידח במורד הנהר, מקום ששמו לא נודע, ורגל יהודי אינה דורכת בו.

ר' אליעזר זוסמן מלא היה באמונה אחר דברי רבו, וחגור באמונתו עלה על הספינה והפליג לאותו כפר נידח. כשהגיע אל היעד, ירד אל החוף ופסע לבדו בין קני הסוף הגבוהים, עיניו תלויות לשמים בתפילה חרישית שהקב"ה ינחהו במעגלי צדק ויזמין לו ישועה.

לפתע, כמו משום מקום, ראה צועד מולו בין השיחים יהודי זקן, בעל הדרת פנים אצילית וזקן לבן יורד על מידותיו. ועוד לפני שהספיק לפצות את פיו, פנה אליו היהודי ושאל בתמימה: "מה מעשיך כאן, בני, במקום שזם זה?"

ר' אליעזר זוסמן, נרעש מהמפגש הבלתי צפוי, השיב בשאלה משלו: "ומה מעשיכם אתם כאן?"

העיר לו הזקן בנחת: "לא מן הנימוס הוא להשיב שאלה בשאלה, בפרט שאני הקדמתי ואף גדול אני ממך בשנים".

מיד התעשת ר' אליעזר זוסמן, וסיפר ליהודי הנכבד בפירוט את כל השתלשלות העניינים: על מצבו הדחוק, על ציוויו של רבו הקדוש, ה'כתב סופר', ועל אמונתו כי הגיע למקום זה בהשגחה עליונה כדי לראות איך יפול דבר.

ככל שהתקדם הסיפור, אורו פניו של היהודי הישיש, וכשסיים ר' זוסמן את דבריו, טפח הזקן על שכמו בחיבה ואמר בחביבות: "דו ב'קס' מיינע!" (אתה שלי).

כפי שהתברר לר' זוסמן, אותו זקן היה לא אחר מאשר הגאון האדיר רבי יואל אוגור זצ"ל, רבה של העיר פאקש ומחבר שו"ת הריב"א. מגדולי תלמידי רבינו החתם סופר ז"ע. "דע לך, בני", סיפר לו רבי יואל בהתרגשות, "שגם אני לא הגעתי לכאן במקרה, בת כלילת המעלות לי בבית, ותפילות רבות התפללתי על שידוך הגון עבורה. אמש, בחלום הלילה, נגלה אליי מורי ורבי, מרן רבינו בעל ה'חתם סופר' ז"ע, והנה בחלומי ציוה עלי לנסוע אל הכפר הנידח הזה, באמרו שכאן אמצא חתן הגון לבתי... לאחר שתיקה קצרה המשיך רבי יואל ואמר "למרות שלא הבנתי איזה שידוך יכול להימצא כאן בכפר שאין בו ולו יהודי אחד, בכוח אמונתי ברבינו הצדיק ז"ע באתי הנה..."

תיכף נטלו רבי יואל לבחור המתמיד, הוליכו לעירו, תוך שהוא תוהה על קנקנו ומוצא בחור בעל השגה משכמו ומעלה, ועד שלא עברו ימים אחדים סגרו השידוך למזל טוב. והחתן בזכות אמונתו בקדושת רבינו החתם סופר, והחתן באמונתו ברבו הכתב סופר, נפגשו בכפר נידח, והשידוך נגמר משמייים בשעה טובה ומוצלחת. לימים התמנה רבי אליעזר זוסמן כאב"ד פאקש כממלא מקום חמיו, וספריו "המקנה" נתקבלו בתפוצות ישראל.

(מקור: רשומים בשמן מאת הגר"ש אוגור נאב"ד חוג חת"ס ב"ב, עמוד ק"א)

הגר"ק רבי אליעזר זוסמן סופר אב"ד פאקש

בתחומי העיר פרשבורג, שכנה ישיבתו הרמה של מרן הגאון הקדוש בעל ה'כתב סופר' ז"ע, בנו ממושיך דרכו של אביו מרנא רבינו החתם סופר ז"ע. א. כתליה ספגו יגיעת התורה של מאות בחורים מצוינים, אשר שתו בצמא את דבריו והתחממו לאור קדושתו. בתוך קהל התלמידים, נתייחד בעילוי ובשקידתו הבחור אליעזר זוסמן סופר, יתום צעיר ועני מרוד, אשר לא היה לו בעולמו כי אם ד' אמות של הלכה. יומם ולילה היה הוגה בתורה, ודמותו הכפופה על הגמרא הייתה מראה שגור בבית המדרש. כגודל עוניו כך גודל שקדנותו והתמדתו. אליעזר זוסמן עוד הספיק לקבל תורה מפיו של קדוש השם מרנא החתם סופר, ועתה לאחר הסתלקותו, המשיך לשקוד על תורתו ביישיבת פרשבורג תחת נשיאותו של הכתב סופר.

הבחורים כל כך היו רגילים לראותו רכון על הגמרא, עד שנדמה היה כי ספסל הוא אחד מספסלי הישיבה, והוא עצמו, לא נראה היה כי שם לב לגילו המתבגר ולמיים החולפים ליד הסטנדר...

אך הנה, ביום מן הימים, שלח ראש הישיבה ה'כתב סופר' והזעיק אליו לחזור את תלמידו החביב, עיניו הקדושות, שהשקיפו למרחקים, נחו על פניו של אליעזר זוסמן, והוא שאלו ברכות אבהית: "בני, הנה אתה בא בימים, בחור מבוגר נהיית, וכבר הגיעה עתך לבנות את ביתך בישראל. מדוע אינך מחפש את זיווגך?"

השפיל הבחור את עיניו בביישנות ובלב כבד ענה: "רבי, הן יתום הייתי, ועני ואביון אנוכי, פרוטה לפורטה אין בכיסי. כיצד אעז לפנות להציע שידוך, ואין בידי מאומה להעניק?"

חיוך קל ריחף על שפתותיו של הרבי. "וכי סבור אתה", שאל, "שרק בפרשבורג ניתן למצוא שידוך? קום וסע, והקב"ה יזמן לך את המיועדת לך".

"אך רבי", גמגם ר' זוסמן, "אף דמי נסיעה לעיר קרובה אין ברשותי. הוצאות הדרך לבדן למעלה מכוחותי". שמע זאת ה'כתב סופר', ואמר לו "איש האב אויר ניקס קיין געלט" (אני גם אין לי כסף), ובתוך כדי כך הכניס את ידו הקדושה לכיס בגדו, ממשמש ומחפש. לאחר רגע הוציא את ידו, ובה חופן מטבעות - תשעים ושבעה 'גראשען' בסך הכל, סכום זעום שאף לנסיעה קצרה בקושי הספיק. הגישם לתלמידו ואמר בפשטות: "הא לך כסף לנסיעה. סע לשלום, והשם יצליח דרכך".

ר' זוסמן שאמונת חכמים טבועה היתה בדמו, תחב את הפרוטות לכיס מעילו, ובאמונתו אומן יצא לדרך. הוא לא הררה אחר מידותיו של רבו, ולא שאל קושיות. אם הרבי ציווה, הרי שבדואי יש דברים בגו. פנה איפוא אל תחנת הרכבת, ושאל לאן יוכל להגיע בסכום פנוט זה. נאמר לו כי הסכף יביא אן לכפר סמוך לפרעשבורג.

חשב רבי זוסמן בליבו: הן אם אגיע לעיירה יהודית סמוכה לפרשבורג, גם כן יכירו אותי ואת עניי, וסיכויי למצוא שידוך הגון יהיו קלושים. אומר ועושה, פנה אל עבר נהר הדונא הזורם אל הרחק, שם, על גדת הנהר, עגנו ספינות משא, בהם כך חשב, יוכל להפליג רחוק יותר בסכום שברשותו.

"עד היכן אוכל להפליג בסכום זה?" שאל את בעלי הספינות. "עד הכפר פלונג", השיבו לו, והצביעו על

הליכות והנהגות

דברי צנעא רבינו ז"ע

הליכות והנהגות יום השבת (ג)

ערב שבת • הדלקת נרות • קידוש • עונג שבת • ליל שבת • יום השבת • קדושת ומעלת יום השבת • סעודות השבת • לימוד ושיעורי תורה בשבת • הבדלה ועניני מוצאי שבת

הכנות לשבת והנהגות ערב שבת - ג

כתיבת חידושי תורה

בערב שבת כתב בקונטרסו חידושי אגדה שחידש בפרשת השבוע (לקח"ח הקדמה לח"ג ד"ה בכל יום. ועי' להגר"מ סופר במנהגיו פ"ג הערה ט"ז שהוסיף שיש לשער שגם במוצאי שבת הוסיף לרשום מה שנתחדש לו בשבת בשעת קריאתו, שכן כתב בשו"ת ח"ו סימן ס"א: "אני רגיל לעשות קונטרס מיוחד לכל שנה ושנה ולהעלות מה שחנני ה' מיד שבת בשבת, בעיניי בשעת העברת שנים מקרא ואחד תרגום ובשעת קריאת התורה"), אבל כתיבת תשובות, יש שהביא שרבינו ז"ע הידר שלא לכתבם בערב שבת, ורק לעת הצורך יצא מגדרו (מנהגי חת"ס להגר"מ סופר שם אות י' בשם הלקח"ח. וציין לשו"ת חת"ס י"ד סי' י"ב על מכתב שקיבל בער"ש ונמנע מלהשיב עליו, אולם במקום צורך השיב רבינו גם בער"ש. ראה שו"ת אה"ע ח"א סימן ל"ב: "בעה"ד אין עץ להשיב ביום עש"ק שאין דרכי לצאת בקולמוס"). וכן עשרות תשובות נוספות כתב אז, ומפורזות בספרי החת"ס, ראה לדוגמא או"ח סימן ח', ואין לי פנאי להאריך ביום עש"ק מפני טרדות רבות. ושם סימן קס"ח י"ד סימן קמג, וס"ד, ועוד).

פת שחרית ואכילת צהריים

בערב שבת"ק, עלה לביתו אחר התפילה וסדר הלימוד הנ"ל, וסעד שם פת שחרית שהייתה רק פת דובשנין עם קאפפנע (לקח"ח הקדמה ח"ג ד"ה ושמעתי, ועי' שלא זכה לידע אם נהג כך גם בראש חודש שחל בער"ש, או דבכה"ח אכל סעודת ר"ח. ומסיק דמסתברא שאכל סעודה בכה"ח). וקודם חצות היום שוב אכל, מעט מרק בשר בלא לחם (מנהגים כ"י אות כז). אמנם בלקח"ח שם כתב: "בערב שבת היתה סעודת הבקר גם סעודת הצהריים כי לא אכל בערב שבת בצהריים".

קביעת סעודה בער"ש, והדין בסעודת אירוסין

כל המשמר שבת אינו קובע סעודה מן המנחה ולמעלה (עה"ת פרשת מקץ דף ר"ב ד"ה כי אתי, ועי' שגם יוסף הצדיק נשמר מזה במצרים), וזאת כדי שאוכל לאצמן בליל שבת (שו"ת או"ח סי' ד"ה וכן ראיתי, ואם מותר לעשות סעודת אירוסין בער"ש, ראה בדברי רבינו בהגהו"ה השו"ע (הגהו"ה או"ח סי' תמ"ד. ובעיקר הטעם שקבעו שלא לאכול סעודה בער"ש, ראה בחידושי חת"ס עמ"ס פסחים, נדפס כעת מחדש בחידושי חת"ס מהד"ח עמ"ס פסחים דף צ"ט ע"ב, ובשו"ת או"ח סי' ע"ו).

טבילה במקוה ורחיצה בער"ש

רבינו היה הולך למקוה לטבול לכבוד שבת"ק, ועל פי רוב היה זה בשעה אחת אחר חצות (מנהגים כ"י אות ס"ח, וחוט המשולש עמ"ל קמ"ז), וקודם הטבילה רחץ עצמו ברותחין (לקח"ח הקדמה ח"ג ד"ה וכן ראיתי, ע"ש שהמים היו רותחין כ"כ, ששעה אחר שרחץ בהם החת"ס משמש בהם ולא היו ידיו סובלות רוב החממות. ובמצות הרחיצה ע"ש בעריבה מלאה חמין, ראה בחידושי חת"ס עמ"ס שבת כה: דמצוה רבה יש בו ומנהג ישראל תורה הוא, ע"ש), ירד וטבל עשר טבילות (תומר דבורה פ"ד אות ג), ולאחר הטבילה רחץ ידיו (סמוך למקוה של רבינו היה כיר וכו' לחוץ ידיו, כ"כ בשו"ת רבי עקיבא יוסף חיד"ר סימן קכ"ה). לאחר שובו לביתו מהמקוה, בערו פניו כלפיד אש, והיתה זו שעת כושר אצלו (עדות תלמידו מנחם מנחם לספר דברי אברהם להגר"א אורנשטיין, ע"ש עדות תלמיד רבינו הגר"מ לעבאוויטש, שפ"א בא לרבינו בשעה שחזר מהמקוה טהרה בער"ש, ונחזר מזיו פני רמז ז"ע שפניו בערו כלפיד אש, אך רבינו הרגיעו, ואמר לו כי אדרבה שעת כושר היא זו, וייתה לבוא דוקא בשעה זו, ע"ש).

יש לציין כי רבינו החת"ס היה מקפיד לטבול במקוה גם בשבת קודש בבוקר, כדרכו מידי יום ביומו (הגאון רבי יעקב פראגער ז"ל בעמ"ח שו"ת שאילת יעקב"ה היה חתנו של הגאון בעל המהר"ם שיק"ל, אחרי נישואיו הבחין רבי יעקב שחזונו אינו מאיר לו פנים, משביר אצלו סיבת הדבר, נענה לו חתנו שלמורת רוחו הוא שאינו הולך לטבול במקוה בשבת בבוקר, אך חתנו השיב לו כי ודאי מיד שבת בשבתו נוהג לטבול במקוה, רק היה הולך בחשאי מפני החשש שחזונו יקפיד עליו על כך, משמעה כי המהר"ם שיק"ל עלתה בת שחקו על שפתיו ונהנה מאד, והפסיד "זאט רעדט זיך, מיינ רבי דער 'חתם סופר' איז גיווען א גרויסע 'מקוה מענטש', והלך לטבול במקוה אף בשבת...". הובא בתולדותיו הנדפסים בריש ספר דרשותיו 'תורת יעקב' בשם הרה"ק רבי אברהם יהושע פריינד אב"ד נאטאד זצ"ל שהיה מספור בהתלהבות עצומה).

דרך הקו שלנו: 0733.454.678 אורח"ב 1-605.615.710
בעמדות נדרים פלוס "היכל החתם סופר"
דרך האימייל: k6056157010@gmail.com

לציון קדשו של מרן
החתם סופר ז"ע בפרשבורג
הקיסטילן יונתן על מקום מנוחת קדשו מיד שבוע

היכל העולמי להפצת והנחלת מורשת החתם סופר
מכון הוצאה לאור • קו תורני • גיליון שבועי
הצטרפות לקבלת הגיליון באימייל: chasamsofer3@gmail.com

